

แบบฝึกทักษะรายวิชางานประดิษฐ์ใบตอง

Index

เรื่อง นำความรู้สู่พื้นฐาน

รายวิชางานประดิษฐ์ **รหัสวิชา ง22202**

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

แบบฝึกทักษะที่ 1

นางสาวนันทวัน ปิ่นทอง

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

โรงเรียนชากังราวิทยา
(อินทร์-ชุ่ม ดีสารอุปถัมภ์)
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

แบบฝึกทักษะรายวิชางานประดิษฐ์ใบตองนี้ มีทั้งหมด 8 เล่ม เล่มนี้เป็นเล่มที่ 1 เรื่อง นำความรู้สู่พื้นฐาน จัดทำขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษา ค้นคว้า ปฏิบัติตามขั้นตอนในชุดฝึกทักษะปฏิบัติ นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะการทำงานด้วยตนเอง สร้างทัศนคติที่ดี สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคตและชี้ให้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญา การประดิษฐ์ของไทยที่สืบทอดกันมายาวนาน

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แบบฝึกทักษะรายวิชางานประดิษฐ์ใบตอง เล่มที่ 1 เรื่อง นำความรู้สู่พื้นฐานเล่มนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนและผู้สนใจได้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ อีกทั้งผู้เขียนตำราทุกท่านที่ผู้จัดทำได้นำมาเป็นหลักฐานอ้างอิง ศึกษา ค้นคว้า เพื่อรวบรวมเป็นความรู้ในเอกสารเล่มนี้จนสำเร็จ

นันทวัน ปิ่นทอง

สารบัญ

	หน้า
คำชี้แจงการใช้แบบฝึกทักษะปฏิบัติ	1
จุดประสงค์การเรียนรู้	2
แบบทดสอบก่อนเรียน	3
กระดาษคำตอบก่อนเรียน	5
ใบความรู้ที่ 1 ความเป็นมาของบายศรี	6
ใบกิจกรรมที่ 1 ความเป็นมาของบายศรี	9
ใบความรู้ที่ 2 คุณค่าของบายศรี	10
ใบกิจกรรมที่ 2 คุณค่าของบายศรี	11
ใบความรู้ที่ 3 ประเพณีของบายศรี	12
ใบกิจกรรมที่ 3 ประเพณีของบายศรี	14
แบบทดสอบหลังเรียน	23
กระดาษคำตอบหลังเรียน	25
เฉลยคำตอบก่อนเรียนและหลังเรียน	26
แบบบันทึกคะแนน	27
ภาคผนวก	28
บรรณานุกรม	36

การใช้แบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียน

เล่มที่ 1 นำสู่ความรู้พื้นฐาน

การใช้แบบฝึกทักษะปฏิบัติ เล่มที่ 1 เรื่อง นำสู่ความรู้พื้นฐาน จะเกิดประโยชน์สูงสุด นักเรียนควรปฏิบัติดังนี้

1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้พื้นฐานของตนเอง จำนวน 10 ข้อ ตรวจสอบคำตอบแล้วบันทึกคะแนนที่ได้
2. นักเรียนแต่ละคนวางแผนศึกษาใบความรู้ที่ 1 แล้วทำใบกิจกรรมที่ 1 แล้วบันทึกคะแนน
3. นักเรียนแต่ละคนวางแผนศึกษาใบความรู้ที่ 2 แล้วทำใบกิจกรรมที่ 2 แล้วบันทึกคะแนน
4. นักเรียนแต่ละคนวางแผนศึกษาใบความรู้ที่ 3 แล้วทำใบกิจกรรมที่ 3 แล้วบันทึกคะแนน
5. เมื่อศึกษาแบบฝึกทักษะปฏิบัติ เล่มที่ 1 เรื่อง นำสู่ความรู้พื้นฐาน จบทั้งเล่ม ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ ตรวจสอบคำตอบแล้วบันทึกคะแนนที่ได้ เปรียบเทียบกับคะแนนสอบก่อนเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าและวัดความเข้าใจของตนเอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนศึกษา แบบฝึกทักษะ เล่มที่ 1 เรื่อง นำสู่ความรู้พื้นฐาน จบแล้วนักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมต่อไปนี้ได้

1. อธิบายความเป็นมาของงานบายศรีได้
2. บอกคุณค่าของงานใบตองได้
3. อธิบายประเภทของบายศรีได้

คำชี้แจง แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ รวม 10 คะแนน ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วทำเครื่องหมาย ✕ ลงในกระดาษคำตอบ

1. คำว่า “บาย” เป็นคำเขมร มีความหมายว่าอย่างไร ก. ข้าวสุก ข. ข้าวเจ้า ค. ข้าวดิบ ง. ข้าวเหนียว	3. บายศรีสันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลมาจากลัทธิใด ก. ลัทธิชวา ข. ลัทธิพราหมณ์ ค. ลัทธิฮินดู ง. ลัทธิมอญ
2. คำว่า “สิริ” ในภาษาบาลีแปลความหมายได้ว่าอย่างไร ก. แปลว่า อิมเมม ข. แปลว่า ข้าวสุก ค. แปลว่า ศิริมงคล ง. แปลว่า มิ่งขวัญ	4. บายศรีแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ตามข้อใด ก. บายศรีเล็ก ,บายศรีใหญ่ ข. บายศรีราชฎกร, บายศรีหางหงส์ ค. บายศรีราชฎกร, บายศรีหลวง ง. บายศรีหลวง , บายศรีตองรองขาว

5. บายศรีใหญ่ มีลักษณะจัดใส่ภาชนะ เช่น
พาน โตก นิยมทำจำนวนชิ้นเป็นอย่างไร
ก. 1, 2, 3
ข. 1, 3, 5
ค. 1, 5, 7
ง. 2, 4, 6
6. การฉีกใบทองควรฉีกใบทองจากส่วนใด
ใบทองจึงจะมีขนาดเท่ากัน
ก. ส่วนหัวใบทอง
ข. ส่วนกลางใบทอง
ค. ส่วนปลายใบทอง
ง. ส่วนใดก็ได้เพราะเท่ากัน
7. ดอกไม้สดที่ใช้ในการประดิษฐ์เพื่อ
ตกแต่งมีแนวทางการใช้งานอยู่
2 แบบตามข้อใด
ก. ใช้ตามชื่อมงคล, ใช้ตามสีมงคล
ข. ใช้ชื่ออะไรก็ได้, ใช้ตามสีมงคล
ค. ใช้ชื่อมงคล, ใช้สีตามต้องการ
ง. ใช้ชื่อและสีตามความเหมาะสม
8. ดอกไม้ประเภทใดไม่ควรโดนน้ำ
ก. ดอกกรัก ดอกพุด ดอกบานไม่รู้โรย
ข. ดอกกรัก ดอกกุหลาบ ดอกดาวเรือง
ค. ดอกพุด ดอกกุหลาบ
ดอกบานไม่รู้โรย
ง. ดอกดาวเรือง ดอกกุหลาบ ดอกพุด
9. ข้อใดคือด้ายสำหรับใช้ร้อยมาลัยและเย็บ
บายศรีขนาดใหญ่
ก. ด้ายเบอร์ 4
ข. ด้ายเบอร์ 6
ค. ด้ายเบอร์ 8
ง. ด้ายเบอร์ 60
10. ดอกไม้ที่ประดิษฐ์เสร็จแล้วควรเก็บรักษา
เพื่อให้อยู่คงทนอย่างไร
ก. ใส่ถุงเก็บในตู้เย็นช่องปกติหรือ
ช่องผักทันที
ข. พรมน้ำแล้วสะบัดก่อนเก็บใส่ถุง
ค. แขน้ำก่อนเก็บใส่ถุง
ง. พรมน้ำหรือแขนน้ำให้ชุ่มก่อนห่อด้วย
ใบทองแล้วค่อยเก็บใส่ถุง

กระดาษคำตอบก่อนเรียน

ชื่อ - นามสกุล.....เลขที่.....ชั้น

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

ใบความรู้ที่ 1

ความเป็นมาของบายศรี

ภาพที่ 1 บายศรีขนาดใหญ่
(นันทวัน ปิ่นทอง, 2559)

บายศรี จัดเป็นของสูงที่เคียงคู่กับชีวิตชาวไทย โดยเฉพาะเรื่องของความเชื่อเกี่ยวกับขวัญ และมักจะได้ยินคำว่า “บายศรีสู่ขวัญ” ควบคู่กันไปเสมอ ๆ ศาสตราจารย์ มณिरัตน์ จันทนผะลิน ได้อธิบายความหมายบายศรี ไว้ในหนังสืองานใบตอง ดังนี้

บาย เป็นคำเขมร แปลว่า ข้าวสุก

บาย เป็นภาษาถิ่นอีสาน แปลว่า จับ

สัมผัส จับต้อง

บายศรี เป็นคำมาจากภาษาสันสกฤต ตรงกับภาษาบาลีว่า สิริ แปลว่า มิ่งขวัญ

รวมคำว่า บายศรี แปลว่า ข้าวขวัญหรือสิ่งที่นำให้สัมผัสกับความดีงาม ตามความหมายของชาวอีสาน

การอธิบายความหมายของบายศรีตามความหมายของบายศรีตามความหมายพจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้อธิบายความหมายของคำว่า บายศรี ดังนี้

บายศรี หมายถึง เครื่องเซ่นขวัญหรือรับขวัญ ทำด้วยใบตองรูปคล้ายกระทงเป็นชั้น ๆ มีขนาดใหญ่ เล็ก สอดขึ้นไปตามลำดับ เป็น 5 ชั้น 6 ชั้น 7 ชั้น 9 ชั้น มีเสาปักตรงกลางเป็นแกน มีเครื่องสังเวยวางอยู่ในบายศรีและมีไข่ขวัญเสียบอยู่บนยอด บายศรีมีหลายอย่าง เช่น บายศรีปากชาม บายศรีใหญ่

จากความหมายดังกล่าว สรุปความหมายของบายศรีได้ว่า ข้าวมงคลที่แสดงถึงความรุ่งเรืองหรือภาชนะสำหรับใส่ของมงคล เพื่อใช้ในพิธีต่าง ๆ

ในส่วนของบายศรีนั้น ไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนว่ามีแหล่งกำเนิดมาจากสมัยใด อาจจะเป็นเพราะว่าบายศรีนั้นประดิษฐ์ขึ้นจากใบตองและดอกไม้สด มีอายุการใช้งานที่สั้น จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ไม่มียุคหลักฐานหลงเหลืออยู่เพื่อการสืบค้นข้อมูล แต่ในวรรณคดีหลายเรื่องได้มีการกล่าวถึงการบายศรีอยู่ตามตัวอย่าง ดังนี้

ได้ฤกษ์	พระโหรให้เบิกบายศรีขวัญ
ลั่นฆ้องเข้าเป็นสำคัญ	สังข์แตรแซ่สนั่นโกลา
ตามะหรงคลานเข้าไปจุดเทียน	ติดแว่นแล้วเวียนไปเปื่องขวา
เวียนวงส่งรับอันดับมา	รอบมหามณฑลพิธี

จากพระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ 2 เรื่อง อิเหนา

เมื่อนั้น	ผู้รั้งภิรมย์หรรษา
จึงเรียกคนนั้นออกมา	ให้นั่งหน้าบายศรีนมแมว
ผู้ทำขวัญนั้นนั่งลงตรงบายศรี	นอกนั้นให้นั่งเรียงเป็นแถว
ครั้นพร้อมสำเร็จเสร็จแล้ว	สั่งให้จัดแว่นแก้วแววไว

จากพระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ 5 เรื่อง เงาะป่า

ดังนั้นสามารถยืนยันได้ว่า บายศรีเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับคนไทยมานาน โดยเฉพาะเรื่องขวัญ ความเชื่อเกี่ยวกับขวัญตามคติของคนไทย เชื่อว่าขวัญในตัวคนมีอยู่ 32 ขวัญ ดังคำเชิญพระขวัญ เมื่อคราวที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จเมืองพายัพ มีความว่า

“32 พระขวัญเจ้า เสด็จขึ้นมารอดแล้ว 32 ขวัญ พระลูกแก้วและหม่อมนางใน ขออย่าเสด็จไปไกลทรงประพาस”

ขวัญ คือ สิ่งที่เชื่อกันว่าอยู่กับเนื้อกับตัวมาตั้งแต่เกิด จำทำให้มีความสุขไม่เป็นโรคเป็นภัย แต่ถ้าสิ่งนั้นหายไป อาจจะทำให้เกิดความไม่สบาย ไม่รู้เรื่อง หรืออาจถึงแก่ความตายได้ จึงมักจะมีพิธีการบายศรีสู่ขวัญตามเรื่องต่าง ๆ เช่น การทำขวัญเดือน การทำขวัญเวลาเจ็บป่วย เป็นต้น

การสู่ขวัญ หรือการสูตรขวัญ ปัจจุบันใช้คำว่า สู่ขวัญ เป็นพิธีที่มีการสืบทอดมาจากพราหมณ์ เพราะบรรพบุรุษของไทยมีการนับถือทั้งศาสนาพุทธ และศาสนาพราหมณ์ แต่ศาสนาพราหมณ์จะมีความเชื่อเรื่องผีสาร เทวดา ถือว่าเป็นเทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และมีความเชื่อว่าคนที่ล่วงลับไปแล้วมีวิญญาณและมีอิทธิฤทธิ์มีอำนาจกลับ หากสังเกตจากพิธีกรรมทางพุทธศาสนาจะไม่มีบายศรีเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น พิธีการอุปสมบท ซึ่งจะมีการทำขวัญนาครวมอยู่ด้วย แต่ไม่ถือเป็นพิธีทางพระพุทธศาสนา เพราะไม่มีพระสงฆ์ร่วมอยู่ในพิธีการทำขวัญนาคร

ใบกิจกรรมที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบายศรี

ชื่อ – นามสกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูกและทำเครื่องหมาย ✕ หน้าข้อที่เห็นว่าผิด

- _____ 1. บายเป็นคำเขมร แปลว่าข้าวสุก
- _____ 2. บาย ภาษาถิ่นอีสาน แปลว่า จับ สัมผัส จับต้อง
- _____ 3. ศรี ตรงกับ ภาษาบาลีว่า สิริ แปลว่า มิ่งขวัญ
- _____ 4. การผึ้งใบตองกับแดดอ่อนทำให้ใบตองนิ่มไว
- _____ 5. ใบตองน้ำว่ามีสีเขียวสดและเหนียว
- _____ 6. ควรเช็ดใบตองด้วยผ้าแห้งตามแนวเส้นใบ
- _____ 7. บายศรีราษฎร์คือบายศรีสำหรับประชาชนทั่วไป
- _____ 8. ดอกกล้วยไม้ควรผึ้งให้นิ่มก่อนให้งาน
- _____ 9. ก่อนเก็บดอกไม้ทุกชนิดต้องพรมน้ำก่อน
- _____ 10. คุณค่าของงานบายศรีช่วยสืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของชาติ

ใบความรู้ที่ 2

คุณค่าของงานบายศรี

งานบายศรี เป็นสิ่งที่เคียงคู่คนไทยมาเนิ่นนานและสภาพสังคมยังนิยมการเคารพบูชา บายศรีสู่ขวัญ เพราะถือว่าเป็นของสูง บายศรีจึงมีคุณค่า ดังนี้

1. ใช้ในพิธีการต่าง ๆ ตามประเพณีนิยม บายศรีเป็นส่วนหนึ่งของพิธีการสู่ขวัญ การบวงสรวงเทวดา ฯลฯ

2. ช่วยพัฒนาจิตใจให้สงบเยือกเย็น ด้วยกระบวนการสร้างสรรค์บายศรีที่จะต้องมีความละเอียด รอบคอบทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมการเพื่อการออกแบบ การคัดเลือกใบตอง การเชิด การฉีก การพับ การเย็บ และการตกแต่งบายศรี ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยความอดทนและความสงบแก่ผู้สร้างสรรค์ จึงจะได้ผลงานที่มีความสวยงาม เกิดความภาคภูมิใจ

ภาพที่ 2 เตรียมแข่งขันบายศรี (นันทวัน ปิ่นทอง, 2559)

3. สืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของชาติ ปัจจุบันผู้ที่ทำบายศรีหรือมีความรู้ความเข้าใจเรื่องบายศรีอย่างจริงจังกำลังลดน้อยลง ดังนั้นการเผยแพร่งานบายศรีจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยสืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของชาติ

4. เป็นอาชีพสร้างรายได้ อาชีพช่างบายศรีเป็นอาชีพที่สุจริต และสามารถสร้างรายได้ที่มีอีกแนวทางหนึ่ง แต่ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น การวางแผนที่รอบคอบ การประหยัดเวลา แรงงาน และวัสดุ เป็นต้น

ใบกิจกรรมที่ 2 คุณค่าของงานบวชศรี

ชื่อ - นามสกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจงให้นักเรียนเติมข้อความให้ถูกต้องพร้อมรายละเอียดแล้วระบายสีตกแต่งให้สวยงาม

ใบความรู้ที่ 3

ประเภทของบายศรี

บายศรีที่มีอยู่ในประเทศไทยจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ

1. บายศรีหลวง บายศรีหลวง เป็นบายศรีที่ใช้สำหรับพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีด้วยกัน 3 แบบ คือ

1.1 บายศรีตัน เป็นบายศรีที่ทำด้วยใบตองมีแป้นไม้เป็นโครง ลักษณะอย่างบายศรีตันของ
ราชวร

1.2 บายศรีแก้ว ทอง เงิน มีลักษณะดังนี้

1.2.1 บายศรีแก้ว มีลักษณะเป็นพานแก้วเจียรไนเรียงซ้อนกันหลายชั้น

1.2.2 บายศรีเงิน มีลักษณะเป็นพานเงินสลักลายเรียงซ้อนกันหลายชั้น

1.2.3 บายศรีทอง มีลักษณะเป็นพานทองสลักลายเรียงซ้อนกันหลายชั้น

1.3 บายศรีตองรองทองขาว เป็นบายศรีที่ทำด้วยใบตอง อย่างบายศรีของราชวรที่เรียกว่า
บายศรีใหญ่ ตั้งบนพานใหญ่ ซึ่งเป็นโลหะทองขาว จึงเรียกว่า บายศรีตองรองทองขาว

2. บายศรีราชวร บายศรีสำหรับประชาชนทั่วไป ซึ่งสามารถแบ่งออกตามขนาดของบายศรีได้
3 ขนาด คือ

2.1 บายศรีปากชาม มีลักษณะการจัดบายศรีอยู่ในชาม ขนาดกว้างประมาณ 6-9 นิ้ว
ประกอบไปด้วยตัวบายศรี 3 ตัว เมงดา 3 ตัว และกรวยข้าว พร้อมเครื่องสังเวย

2.2 บายศรีใหญ่ มีลักษณะการจัดใส่ภาชนะ เช่น พานโตก นิยมทำจำนวนตั้งแต่ 1, 3, 5
ตามแต่ลักษณะของพิธีการ

2.3 บายศรีตัน มีลักษณะเป็นต้นเรียงสูง ใช้ต้นกล้วยหรือไม้เรียงซ้อนกันเป็นชั้นเป็นแกน
นิยมทำจำนวนชั้น ตั้งแต่ 3, 5, 7, 9 ตามแต่ลักษณะพิธีการ

นอกจากนี้บายศรีราชภูรยังสามารถแบ่งออกตามพิธีการที่ใช้งานได้ดังต่อไปนี้

1. **พิธีเกี่ยวกับคน** เป็นพิธีการที่มีความสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทย เช่น การทำขวัญวัน การทำขวัญเดือน การทำขวัญนาศ การทำขวัญบ่าวสาว การทำขวัญเมื่อเจ็บป่วย การสู่ขวัญ
2. **พิธีเกี่ยวกับสถานที่** เป็นพิธีการที่มีความสอดคล้องกับการอยู่อาศัยของคนไทย เช่น พิธียกศาลพระภูมิ การยกเสาเอก การวางศิลาฤกษ์ การสืบชะตาแบบล้านนา การบูชาเตาทำมิดของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. **พิธีเกี่ยวกับสัตว์** เป็นพิธีการที่มีความสอดคล้องกับการทำมาหากินของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ เช่น การทำขวัญควาย การทำขวัญช้าง
4. **พิธีเกี่ยวกับพืช** เป็นพิธีการที่มีความสอดคล้องกับการทำมาหากินของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับพืช เช่น การทำขวัญข้าว
5. **พิธีเกี่ยวกับสิ่งลี้ลับ** เป็นพิธีการที่มีความสอดคล้องกับความเชื่อของคนไทย เช่น การไหว้ครูดนตรี โขน ละคร การบวงสรวงเทวดา ประเพณีกองข้าวของชาวชลบุรี

ใบกิจกรรมที่ 3 ประเภทบาศรี

ชื่อ – นามสกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกตัวอักษรด้านขวามาเติมด้านหน้าข้อทางซ้ายมือที่มีความสัมพันธ์กัน

_____ 1. บายศรีหลวง	ก. มีลักษณะเป็นพานทองสลักลายเรียงซ้อนกันหลายชั้น
_____ 2. บายศรีแก้ว	ข. บายศรีอยู่ในชามขนาดกว้าง 6 – 8 นิ้ว ประกอบด้วยตัวบายศรี 3 ตัว แมงดา 3 ตัว กรวย พร้อมเครื่องสังเวย
_____ 3. บายศรีเงิน	ค. บายศรีที่ใช้กับประชาชนทั่วไปมี 3 ขนาด
_____ 4. บายศรีทอง	ง. บายศรีที่ใช้กับพระมหากษัตริย์
_____ 5. บายศรีทองรองทอง	จ. มีลักษณะการจัดใส่ภาชนะ เช่น พาน โถก นิยมทำจำนวนชั้นตั้งแต่ 1, 3, 5
_____ 6. บายศรีปากชาม	ฉ. มีลักษณะเรียงซ้อนกันหลายชั้นส่วนประกอบด้วยแผ่นเงิน
_____ 7. บายศรีใหญ่	ช. มีลักษณะเป็นพานแก้วเจียรระโนเรียงซ้อนกันหลายชั้น
_____ 8. บายศรีต้น	ซ. บายศรีราษฎร์
_____ 9. บายศรีราษฎร์	ฅ. มีลักษณะเป็นพานเงินสลักลายเรียงซ้อนกันหลายชั้น
_____ 10. บายศรีปากชาม,
บายศรีใหญ่
บายศรีต้น	ญ. มีลักษณะเป็นต้นเรียวยาวใช้ต้นกล้วยหรือไม้เรียงซ้อนกันเป็นชั้นเป็นแกน
	ฎ. บายศรีที่ทำด้วยใบทองอย่างบายศรีใหญ่ตั้งอยู่บนพานใหญ่ที่เป็นโลหะขาว
	ฏ. มีลักษณะที่เรียงซ้อนกันประกอบไปด้วยแผ่นทอง

คำชี้แจง แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ รวม 10 คะแนน ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วทำเครื่องหมาย ✕ ลงในกระดาษคำตอบ

<p>1. บายศรีสันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลมาจาก
ลัทธิใด</p> <p>ก. ลัทธิมอญ</p> <p>ข. ลัทธิชวา</p> <p>ค. ลัทธิพราหมณ์</p> <p>ง. ลัทธิอินเดีย</p>	<p>3. คำว่า “บาย” เป็นคำเขมร มีความหมาย
ว่าอย่างไร</p> <p>ก. ข้าวเหนียว</p> <p>ข. ข้าวดิบ</p> <p>ค. ข้าวเจ้า</p> <p>ง. ข้าวสุก</p>
<p>2. บายศรีแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ตาม
ข้อใด</p> <p>ก. บายศรีหลวง , บายศรีตองรองขาว</p> <p>ข. บายศรีราชฎกร, บายศรีหางหงส์</p> <p>ค. บายศรีราชฎกร, บายศรีหลวง</p> <p>ง. บายศรีเล็ก ,บายศรีใหญ่</p>	<p>4. คำว่า “สิริ” ในภาษาบาลีแปลความหมาย
ได้ว่าอย่างไร</p> <p>ก. แปลว่า มิ่งขวัญ</p> <p>ข. แปลว่า อิ่มเอม</p> <p>ค. แปลว่า ศิริมงคล</p> <p>ง. แปลว่า ข้าวสุก</p>

5. ดอกไม้ที่ประดิษฐ์เสร็จแล้วควรเก็บรักษาเพื่อให้อยู่คงทนอย่างไร
 - ก. ใส่ถุงเก็บในตู้เย็นช่องปกติหรือช่องผักทันที
 - ข. พรมน้ำหรือแช่น้ำให้ชุ่มก่อนห่อด้วยใบตองแล้วค่อยเก็บใส่ถุง
 - ค. แช่น้ำก่อนเก็บใส่ถุง
 - ง. พรมน้ำแล้วสะบัดก่อนเก็บใส่ถุง
6. ข้อใดคือด้ายสำหรับใช้ร้อยมาลัยและเย็บบายศรีขนาดใหญ่
 - ก. ด้ายเบอร์ 4
 - ข. ด้ายเบอร์ 6
 - ค. ด้ายเบอร์ 8
 - ง. ด้ายเบอร์ 60
7. ดอกไม้สดที่ใช้ในการประดิษฐ์เพื่อตกแต่งมีแนวทางการใช้งานอยู่ 2 แบบตามข้อใด
 - ก. ใช้ตามชื่อมงคล, ใช้ตามสีมงคล
 - ข. ใช้ชื่ออะไรก็ได้, ใช้ตามสีมงคล
 - ค. ใช้ชื่อมงคล, ใช้สีตามต้องการ
 - ง. ใช้ชื่อและสีตามความเหมาะสม
8. ดอกไม้ประเภทใดไม่ควรโดนน้ำ
 - ก. ดอกรัก ดอกพุด ดอกบานไม่รู้โรย
 - ข. ดอกรัก ดอกกุหลาบ ดอกดาวเรือง
 - ค. ดอกพุด ดอกกุหลาบ ดอกบานไม่รู้โรย
 - ง. ดอกดาวเรือง ดอกกุหลาบ ดอกพุด
9. การฉีกใบตองควรฉีกใบตองจากส่วนใด ใบตองจึงจะมีขนาดเท่ากัน
 - ก. ส่วนหัวใบตอง
 - ข. ส่วนปลายใบตอง
 - ค. ส่วนกลางใบตอง
 - ง. ส่วนใดก็ได้เพราะเท่ากัน
10. บายศรีใหญ่ มีลักษณะจัดใส่ภาชนะ เช่น พาน โถก นิยมทำจำนวนชิ้นเป็นอย่างไร
 - ก. 1, 2, 3
 - ข. 1, 3, 5
 - ค. 1, 5, 7
 - ง. 2, 4, 6

กระดาษคำตอบหลังเรียน

ชื่อ - นามสกุล.....เลขที่.....ชั้น

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

เฉลยคำตอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เฉลย
แบบทดสอบ
ก่อนเรียน

ข้อ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	ก	ง	ข	ค	ข	ข	ค	ก	ค	ข

เฉลย
แบบทดสอบ
หลังเรียน

ข้อ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	ค	ค	ง	ก	ง	ค	ค	ก	ค	ข

แบบบันทึกคะแนน

แบบฝึกทักษะ	คะแนนเต็ม	แบบบันทึกคะแนน แบบฝึกทักษะที่ทำได้	หมายเหตุ
ใบกิจกรรมที่ 1	10		
ใบกิจกรรมที่ 2	10		
ใบกิจกรรมที่ 3	10		
ใบกิจกรรมที่ 4	10		
รวม	40		

แบบบันทึกคะแนนก่อนเรียน		แบบบันทึกคะแนนหลังเรียน	
คะแนนเต็ม	คะแนนที่ทำได้	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ทำได้
10		10	

ภาคผนวก

เฉลย ใบกิจกรรมที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานใบตอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูกและทำเครื่องหมาย ✕ หน้าข้อที่เห็นว่าผิด

✓	1. บายเป็นคำเขมร แปลว่าข้าวสุก
✓	2. บาย ภาษาถิ่นอีสาน แปลว่า จับ สัมผัส จับต้อง
✓	3. ศรี ตรงกับ ภาษาบาลีว่า สิริ แปลว่า มิ่งขวัญ
✕	4. การผึ่งใบตองกับแดดอ่อนทำให้ใบตองนิ่มไว
✕	5. ใบตองน้ำว่ามีสีเขียวสดและเหนียว
✓	6. ควรเช็ดใบตองด้วยผ้าแห้งตามแนวเส้นใบ
✓	7. บายศรีราษฎร์คือบายศรีสำหรับประชาชนทั่วไป
✓	8. ดอกกล้วยไม้ควรผึ่งให้นิ่มก่อนให้งาน
✕	9. ก่อนเก็บดอกไม้ทุกชนิดต้องพรมน้ำก่อน
✓	10. คุณค่าของงานบายศรีช่วยสืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของชาติ

เกณฑ์การให้คะแนนใบกิจกรรมที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานใบตอง

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิด ไม่ได้คะแนน

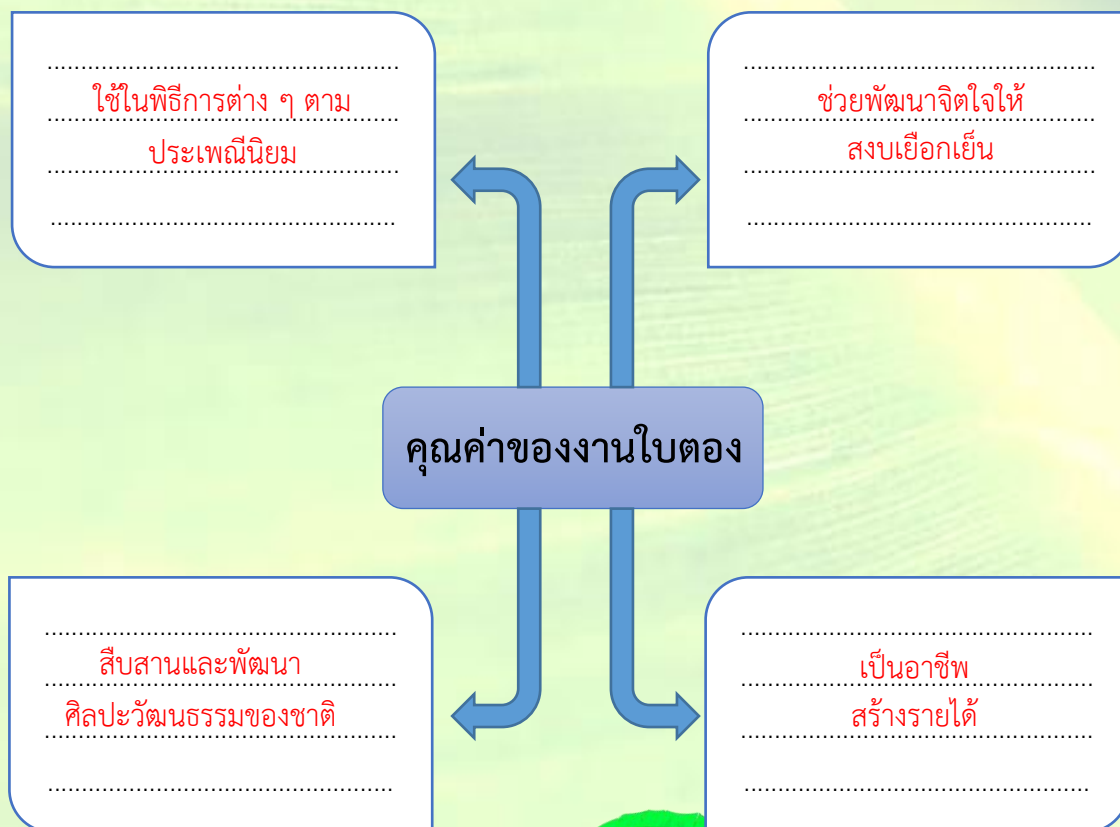
การผ่านเกณฑ์การประเมิน

คะแนนเต็ม 10 คะแนน นักเรียนต้องได้คะแนนรวมตั้งแต่ 8 ขึ้นไป หรือคิดเป็นร้อยละ 80 ถือว่าผ่านเกณฑ์

เฉลย ใบกิจกรรมที่ 2 คุณค่าของงานใบทอง

ชื่อ - นามสกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมข้อความให้ถูกต้องพร้อมรายละเอียดแล้วระบายสีตกแต่งให้สวยงาม

เกณฑ์การให้คะแนนใบกิจกรรมที่ 2 คุณค่าของบายศรี

เกณฑ์การให้คะแนน

รายการ	คะแนน
ตอบถูกต้องกับเฉลยเป็นส่วนใหญ่ในแต่ละข้อ (50%) ขึ้นไปหรือถูกหมด	คะแนนเต็มตามที่กำหนดในชุดนั้น
ตอบถูกต้องกับเฉลยปานกลางในแต่ละข้อ(50%)	คะแนนครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็มในชุดนั้น
ตอบถูกต้องกับเฉลยเป็นส่วนน้อย(ไม่ถึง50%) หรือผิดหมด	ไม่ได้คะแนน(คะแนน0)

การผ่านเกณฑ์การประเมิน

คะแนนเต็ม 10 คะแนน นักเรียนต้องได้คะแนนรวมตั้งแต่ 8 ขึ้นไป หรือคิดเป็นร้อยละ 80 ถือว่าผ่านเกณฑ์

เฉลย ใบกิจกรรมที่ 3 ประเภทบាយศรี

ชื่อ - นามสกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกตัวอักษรด้านขวามาเติมด้านหน้าข้อทางซ้ายมือที่มีความสัมพันธ์กัน

ง	1. บายศรีหลวง	ก.	มีลักษณะเป็นพานทองสลักลายเรียงซ้อนกันหลายชั้น
ช	2. บายศรีแก้ว	ข.	บายศรีอยู่ในชามขนาดกว้าง 6 – 8 นิ้วประกอบด้วยตัวบายศรี 3 ตัว แฉกดา 3 ตัว กรวย พร้อมเครื่องสังเวย
ณ	3. บายศรีเงิน	ค.	บายศรีที่ใช้กับประชาชนทั่วไปมี 3 ขนาด
ก	4. บายศรีทอง	ง.	บายศรีที่ใช้กับพระมหากษัตริย์
ฎ	5. บายศรีทองรองทอง	จ.	มีลักษณะการจัดใส่ภาชนะ เช่น พาน โตก นิยมทำจำนวนชั้นตั้งแต่ 1, 3, 5
ข	6. บายศรีปากชาม	ฉ.	มีลักษณะเรียงซ้อนกันหลายชั้นส่วนประกอบด้วยแผ่นเงิน
จ	7. บายศรีใหญ่	ช.	มีลักษณะเป็นพานแก้วเจียรระโนเรียงซ้อนกันหลายชั้น
ญ	8. บายศรีต้น	ซ.	บายศรีราษฎร์
ค	9. บายศรีราษฎร์	ณ.	มีลักษณะเป็นพานเงินสลักลายเรียงซ้อนกันหลายชั้น
ช	10. บายศรีปากชาม,
บายศรีใหญ่
บายศรีต้น	ญ.	มีลักษณะเป็นต้นเรียวยาวใช้ต้นกล้วยหรือไม้เรียงซ้อนกันเป็นชั้นเป็นแกน
		ฎ.	บายศรีที่ทำด้วยใบตองอย่างบายศรีใหญ่ตั้งอยู่บนพานใหญ่ที่เป็นโลหะขาว
		ฏ.	มีลักษณะที่เรียงซ้อนกันประกอบไปด้วยแผ่นทอง

เกณฑ์การให้คะแนนใบกิจกรรมที่ 3 ประเภทบาศรี

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิด ไม่ได้คะแนน

การผ่านเกณฑ์การประเมิน

คะแนนเต็ม 10 คะแนน นักเรียนต้องได้คะแนนรวมตั้งแต่ 8 ขึ้นไป หรือคิดเป็นร้อยละ 80 ถือว่าผ่านเกณฑ์

บรรณานุกรม

- ภัทรารุธ ทองแย้ม. บายศรีของสูงที่ทรงคุณค่า. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม่บ้าน, 2548
- มนิรัตน์ จันทนะพะลิน. งานใบตอง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2540
- รวีสิริ ธีรพัฒน์โยธิน. กล้วยกลีบบัว. กรุงเทพฯ : เศรษฐศิลป์, 2553
- รัตนลักษณ์ ปัญจุฒิพัฒน์. งานดอกไม้สดในวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : เศรษฐศิลป์, 2547
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2546. กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด, 2546
- ศรธรรม ตีรอด. กล้วยดอกไม้สด. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์, 2552
- ศักดิ์ สนสี. 40 Idea กลีบบัวบานกับการเย็บแบบ. กรุงเทพฯ : เศรษฐศิลป์, 2555
- _____. ศิลปะสร้างสรรค์งานใบตอง. กรุงเทพฯ : ส.พิจิตร, 2556
- ศักรินทร์ หงส์รัตนาวรกิจ.งานใบตอง ดอกไม้ เครื่องสด 1. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์, 2551
- _____.งานใบตอง ดอกไม้ เครื่องสด 2. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์, 2551
- _____.งานใบตองดอกไม้สด. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์, 2551
- เศรษฐมนตร์ กาญจนกุล. ศิลปะประดิษฐ์ ใบตองกระทงประดิษฐ์. กรุงเทพฯ : วี.พริ้นท์, 2558
- สุพัสดา ศรีอุดร. งานใบตอง 2. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์, 2551